

Informatie over de Profielkeuze

Atheneum 3

Inleiding

Beste leerling,

Het maken van een keuze voor je profiel in de tweede fase van het Atheneum (klas 4 t/m 6) is belangrijk. Je voert over dit onderwerp gesprekken met je ouders, je mentor, leraren en met je decaan. Uiteindelijk moet je alle voor- en tegenargumenten op een rij zetten en een keuze maken, waarbij je interesses, capaciteiten en plannen voor een vervolgstudie belangrijke factoren zijn.

Een belangrijk aspect bij die keuze is, dat je moet weten wat de verschillende vakken in de bovenbouw inhouden, waar de verschillen liggen met de onderbouw, waar de meeste aandacht op gevestigd wordt. Over de nieuwe vakken krijg je voorlichtingslessen. Vraag aan je docenten hoe hun vak eruitziet in de bovenbouw. Je krijgt van je docenten een advies.

In dit profielkeuzeboekje kun je lezen welke criteria een belangrijke rol spelen bij het geven van het advies. In dit profielkeuzeboekje staat ook uit welke vakken de verschillende profielen zijn opgebouwd en welke keuzemogelijkheden er zijn. Ook kun je de regels lezen die wij op school hanteren wat betreft de profielkeuze.

Daarnaast is het bij je keuze belangrijk dat je ook kijkt naar welk profiel of welke vakken er nodig zijn voor de vervolgopleidingen – deze mogen namelijk eisen stellen aan met welk profiel(en) en/of vak(ken) je wel toelaatbaar bent en met welke niet.

Met de term loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB) doelen we op het proces vanaf Atheneum 3: je kiest een profiel. Vanaf Atheneum 4 begint het proces van nadenken over een vervolgopleiding. Deze fase loopt door tot en met Atheneum 6. Dan beslis je wat je gaat doen na je eindexamen. Je mentor, ouders, decaan en docenten begeleiden dit proces zo zorgvuldig mogelijk.

Dit profielkeuzeboekje is voor jou een hulp bij het praten en denken over de keuzes die je gaat maken. Praat erover met elkaar, met je ouders, je mentor, je docenten en je decaan.
Kiezen is een proces en hoef je niet alleen te doen.

Pauline Edzes, decaan

Inhoud	pag.
Planning LOB-activiteiten	4
Overzicht van de inhoud en opzet in de bovenbouw van het Atheneum (klas 4,5,6)	5
Een profiel kiezen is een onderdeel van de LOB	7
De keuze op de korte termijn	11
De keuze op de lange termijn	12
Het Hoger Onderwijs en het Wetenschappelijk Onderwijs	13
Opleidingen met decentrale selectie	14
Regeling ontheffing tweede moderne vreemde taal	15

Planning Loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB) in Atheneum 3

September/ Januari	:	Opdrachten profielkeuze
Eind Jan./ begin Feb.	:	Vakkenvoorlichting door docenten
Half/eind Januari	:	Ouderavond over de profielkeuze
Na P2	:	2 ^e rapport + (vak)advies
Half Februari	:	Voorlopige profielkeuze
Half Maart	:	Definitieve profielkeuze
Juli	:	Rapportvergaderingen Atheneum 3

Overzicht inhoud en opzet bovenbouw Atheneum

Algemeen

De **tweede fase** is in 1998 in Nederland in het onderwijs ingevoerd en staat voor de bovenbouw van de havo en het atheneum. De tweede fase duurt van klas 4 tot het examenjaar.

Het onderwijsprogramma in de tweede fase is in een aantal opzichten anders dan in de eerste fase (= de onderbouw, klas 1 t/m 3). De verschillen hebben betrekking op:

1. de inhoud van het vak
2. de eisen, die via het examen aan een vak gesteld worden
3. de manier van werken bij het vak
4. het aanbod van nieuwe vakken

De inhoud van het vak

De omvang van elk vak is niet alleen meer aangegeven via het aantal wekelijks te volgen lessen, maar ook via **studielasturen (slu's)**; slu's zijn gemiddelden en omvatten al het werk, dat je voor een vak moet doen, dus lessen volgen, huiswerk maken/leren, werkstukken maken, proefwerken en examens voorbereiden en maken, meedoen aan excursies etc. Er wordt van je verwacht dat je elk jaar 1600 slu's maakt, dus 1600 klokuren. Het schooljaar bestaat uit maximaal 40 weken, dus heb je gemiddeld 40 weken lang een 40-urige werkweek, als je ervoor kiest om in de schoolvakanties niets voor school te doen. Van de 1600 uur studielast moet je minstens 1000 uur aan lessen of lesvervangende activiteiten besteden. Verder betekent het, dat er ongeveer 3 uur per dag aan huiswerk besteed dient te worden (= 15 uur per week).

Eisen

Wat de eisen voor de vakken betreft is het goed om te weten,

- * dat niet alle vakken met een centraal examen afgerond worden,
- * dat je niet alleen meer schriftelijke toetsen krijgt, maar dat je ook voor verschillende vakken **praktische opdrachten** moet maken,
- * dat je alleen of in een klein groepje een **profielwerkstuk** moet maken. Een profielwerkstuk heeft betrekking op 1 vak uit het gekozen profiel.
- * dat je sommige onderdelen moet laten aftekenen. Dit betekent, dat je daarvoor geen cijfer krijgt, maar dat je dat onderdeel "naar behoren" gedaan hebt,
- * dat je bij alle vakken veel meer zelfstandig moet werken,
- * dat goed kunnen plannen en je aan die planning houden van groot belang is,
- * dat je minder voorgekauwd krijgt, dat je iets minder klassikaal les krijgt.

Manier van werken bij vakken

De manier van werken bij de vakken is anders, als je bedenkt, dat je aan het begin van elk schooljaar een overzicht van alle toetsen/opdrachten krijgt, die horen bij het examendossier en die in dat schooljaar afgerond moeten worden (P.T.A.-rooster (= Programma van Toetsing en Afsluiting)).

Nieuwe vakken

Je krijgt de volgende nieuwe vakken:

- Culturele en Kunstzinnige Vorming (ckv) in Atheneum 4,5 en 6.
- Maatschappijleer (ma) in Atheneum 5.

Je kunt kiezen uit de nieuwe vakken in het verplichte vrije deel van je profiel:

- Informatica (in).
- Bedrijfseconomie, Ondernemerschap en Financiële zelfredzaamheid (beco).

Je krijgt voorlichting in de klas over de vakken informatica, bedrijfseconomie en de kunstvakken. Je ouders krijgen in januari voorlichting over deze vakken tijdens de ouderavond profielkeuze.

O&O kiezen als je dit in de onderbouw niet hebt gehad

Het instromen in de technasiumstroom in de bovenbouw is niet vanzelfsprekend. De leerling begint aan een vak waarvan hij/zij de eerste drie jaren lessen heeft gemist. Deze regeling biedt zeer gemotiveerde leerlingen (die zeker weten dat zij op hun plek zouden zijn op het technasium) de kans om O&O te volgen.

Speciaal voor hen is er een instroomprogramma georganiseerd.

Om aan dit programma deel te mogen nemen zijn de volgende zaken nodig:

- een motivatiebrief van de leerling met daarin uiteengezet waarom hij/zij wil deelnemen. Uit deze brief moet ook blijken dat de leerling een goed inhoudelijk beeld heeft van wat het technasium inhoudt.
- een motivatiegesprek met een bovenbouwdocent van O&O (of een andere geschikte docent, aangewezen door de sectie O&O); hieruit moet duidelijk blijken dat de leerling een bewuste keuze maakt voor het vak O&O en wat hij/zij komt brengen en halen op het technasium.

Als de bovenstaande onderdelen aanwezig zijn of hebben plaatsgevonden, zal de sectie O&O bepalen of de leerling mag deelnemen aan het instroomprogramma.

Inhoud instroomprogramma:

Uitvoeren van een inhaalprogramma gericht op vaardigheden. Dit doen de leerlingen grotendeels zelfstandig met waar nodig hulp van de HUB beheerder. Dit zal plaatsvinden op momenten die de leerlingen zelf inplannen in samenspraak met de technisch onderwijsassistent (in verband met beschikbaarheid van de werkplaats).

Indien een leerling het instroomprogramma succesvol heeft doorlopen en de docent een positief advies heeft gegeven, kan de leerling het vak O&O in de bovenbouw gaan volgen. De motivatiebrief moet in het bezit zijn van de technatoren ten tijde van de deadline van de voorlopige profielkeuze.

Loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB)

Het profiel dat je volgend jaar volgt, is opgebouwd uit drie delen:

- A) Gemeenschappelijke deel
- B) Profieldeel
- C) Verplicht vrije deel

A) Gemeenschappelijke deel

In het gemeenschappelijke deel zitten de vakken die alle leerlingen volgen:

Nederlands
Engels
Frans of Duits
Kunst (beeldend en muziek, A4)
Levensbeschouwelijke vorming
Maatschappijleer
lichamelijke opvoeding
CKV

In het algemene deel zitten ook:

Profielwerkstuk	80
Lob-dossier	40
Maatschappelijke stage	30

B+C) Profieldeel en verplichte vrije deel

Je hebt de keuze uit vier profielen:

- Natuur & Techniek
- Natuur & Gezondheid
- Economie & Maatschappij
- Cultuur & Maatschappij

Ieder profiel is opgebouwd uit verplichte profielvakken en profielkeuzevakken.

Je kiest dus:

- Een profiel (met daarin de verplichte profielvakken)
- In dat profiel één of meer profielkeuzevakken
- Een vak in het verplichte vrije deel

De vier profielen die je hieronder ziet, zijn de profielen zoals de leerlingen die dit jaar kunnen kiezen.

NB alle leerlingen kiezen in gemeenschappelijk deel Duits of Frans

Cultuur & Maatschappij (CM)		
Verplichte profiel- en profielkeuzevakken	Wiskunde A <i>of</i> C Geschiedenis Aardrijkskunde <i>of</i> economie	
		Verplicht vrij deel, 1 vak kiezen uit:
Profielkeuzevakken 1 vak kiezen uit:	Kunst Beeldende Vorming	ak, beco, bi, du, ec, fa
	Kunst Muziek	ak, beco, bi, du, ec, fa
	Duits	ak, beco, bi, ec, kubv, kumu
	Frans	ak, beco, bi, ec, kubv, kumu

Economie & Maatschappij (EM)		
Verplichte profielvakken	Wiskunde A <i>of</i> B Geschiedenis Economie	
		Verplicht vrij deel, 1 vak kiezen uit:
Profielkeuzevakken 1 vak kiezen uit:	Aardrijkskunde	beco, bi, du, fa, in, kubv, kumu, na
	Bedrijfseconomie	ak, bi, du, fa, in, kubv, kumu, na
	Duits	ak, beco, bi, in, kubv, kumu, na
	Frans	ak, beco, bi, in, kubv, kumu, na

Natuur & Gezondheid (NG)		
Verplichte profielvakken	Wiskunde A <i>of</i> B Biologie Scheikunde	
		Verplicht vrij deel, 1 vak kiezen uit:
Profielkeuzevakken 1 vak kiezen uit:	Aardrijkskunde	➡ beco, du, ec, fa, in, kubv, kumu, na, oo
	Natuurkunde	➡ ak, beco, du, ec, fa, in, kubv, kumu, oo
	Onderzoek & Ontwerpen	➡ ak, beco, du, ec, fa, in, kubv, na

Natuur & Techniek (NT)		
Verplichte profielvakken	Wiskunde B Natuurkunde Scheikunde	
		Verplicht vrij deel, 1 vak kiezen uit:
Profielkeuzevakken 1 vak kiezen uit:	Biologie	➡ ak, beco, du, ec, fa, in, kubv, kumu, oo
	Informatica	➡ ak, beco, bi, du, ec, fa, oo
	Onderzoek & Ontwerpen	➡ ak, beco, bi, du, ec, fa, in, kubv

Wiskunde D

Voor de leerlingen die wiskunde B in hun profiel hebben, bestaat in de 5^e klas de mogelijkheid om wiskunde D als extra keuzevak te kiezen. In de loop van klas 4 ontvangen de leerlingen hierover meer informatie van hun docent wiskunde.

Wijziging in vak of profiel

Het wisselen van vakken of van profiel in de loop van het schooljaar is in principe niet mogelijk. Een eventuele wijziging wordt alleen in behandeling genomen indien er sprake is van een bijzondere/uitzonderlijke situatie. De aanvraag voor een dergelijke wijziging loopt altijd via de decaan, die bespreekt dit met de betrokkenen en kijkt of het in te passen valt.

De keuze op de korte termijn

De keuze van een profiel zal vaak afhangen van de vakken die je leuk vindt en de rapportcijfers die je haalt. De vakken met de hoogste rapportcijfers en de beste adviezen (het 2^e rapport vermeldt die) zullen waarschijnlijk je profielkeuze grotendeels bepalen. De docenten geven voorlichting over hun vak zodat je weet wat het programma is in de bovenbouw. Ook over nieuwe vakken krijg je voorlichting. Er komt echter meer kijken bij deze keuze! Aan de definitieve keuze voor profiel- en keuzevakken zijn eisen verbonden. De adviezen in het schema hieronder zijn, hoewel wettelijk gezien niet bindend, wel dwingend van aard.

Profielkeuze

Wiskunde B kan alleen gekozen worden als je in periode 4 van leerjaar A3 het wiskunde B programma hebt gevolgd.

Profiel	Verplichte profielvakken	Advies
Cultuur en Maatschappij	Wiskunde C of A Geschiedenis	Geen negatief advies voor de verplichte profielvakken
Economie en Maatschappij	Wiskunde A of B Geschiedenis Economie	Geen negatief advies voor de verplichte profielvakken
Natuur en Gezondheid	Wiskunde A of B Scheikunde Biologie	Geen negatief advies voor de verplichte profielvakken
Natuur en Techniek	Wiskunde B Scheikunde Natuurkunde	Geen negatief advies voor de verplichte profielvakken

Na het 2^e rapport kun je zien welke adviezen jouw docenten je geven als je hun vak wilt kiezen in je profiel. In deze periode maak je een voorlopige profielkeuze die je bespreekt met je mentor en eventueel de decaan.

Als je deze gesprekken hebt gevoerd, dan maak je vóór half maart maart een definitieve keuze voor een profiel. Op dat moment heb je 'de keuze op de korte termijn' gemaakt. Je keuze staat dan vast en kan na die datum in principe niet meer gewijzigd worden. Mocht je toch nog iets willen veranderen, dan hoor je pas na de overgangsvergaderingen aan het eind van het schooljaar, of het lukt de wijziging door te voeren. Een uitzondering hierop vormt het vak wiskunde (a of b).

De keuze op de lange termijn

In Atheneum 4,5 en 6 krijg je uitgebreide voorlichting over vervolgoopleidingen en beroepen: er komen voorlichters naar school, je bezoekt 'open dagen', je gaat proefstuderen, je loopt een dag mee met een student(e) en er zijn nog meer van dit soort activiteiten. Je bent bovendien wat ouder en misschien heb je daardoor beter zicht gekregen op je persoonlijke eigenschappen en vaardigheden. Je kunt, met andere woorden, dan beter inschatten welke studierichtingen en welke beroepen bij jou passen. Je kiest een studierichting en je hebt een beeld van het beroep dat je wilt uitoefenen, maar in de loop van de studie aan een Hogeschool of een Universiteit kan het gebeuren dat je ontdekt dat je met deze studie ook nog andere beroepen kunt kiezen. Ook als je aan een studie bent begonnen, blijven er nog keuzes open als het gaat om de vraag welke beroepen je hiermee kunt uitoefenen. Met 'De keuze op de lange termijn' maak je hier op school een begin en deze keuze zul je in de komende jaren op allerlei momenten telkens iets bijstellen en verfijnen.

Extra activiteiten en certificaten

Als je in de bovenbouw extra activiteiten verricht, dan kun je daar van school een officieel certificaat voor krijgen. Een universiteit of een hogeschool mag leerlingen selecteren als er sprake is van een studierichting met een zgn. numerus fixus (er mogen niet meer leerlingen aan die studie beginnen dan het vooraf gestelde aantal). Dit heet 'decentrale selectie'. De criteria om 'decentraal' geselecteerd te worden zijn per universiteit en hogeschool verschillend. Je kunt ze vinden op www.duo.nl en op de internetsites van de betreffende onderwijsinstellingen. Sommige instellingen kijken hierbij naar je motivatie en naar de extra activiteiten die je hebt verricht buiten alle verplichte werkzaamheden voor je profiel.

Bij extra activiteiten gaat het bijvoorbeeld om deelname aan (of het organiseren van):

- debatteren
- leerlingenraad/MR
- leerling mentoraat
- klankbordgroep bovenbouw
- Model European Parliament
- Medezeggenschapsraad (lid van MR)
- Psychologie

Het Hoger Onderwijs: HBO en WO

Er zijn in Nederland twee soorten Hoger Onderwijs: het Hoger Beroepsonderwijs (HBO), dat gegeven wordt aan Hogescholen en het Wetenschappelijk Onderwijs (WO), dat gegeven wordt aan Universiteiten.

Het Hoger Beroepsonderwijs (HBO, hogescholen)

Het HBO is sterk gericht op een bepaalde beroepspraktijk en kent veel stages. Voor zover het HBO theoretisch is, gaat het meer om het toepassen van de theorie in de praktijk. De cursusduur (bachelor) is bij het HBO in principe 4 jaar. Tegenwoordig bieden veel opleidingen echter een verkort traject voor VWO-ers aan en is het mogelijk je HBO- bachelor dan in drie jaar te behalen. Het is mogelijk hierna een aansluitende masteropleiding (verbredend of verdiepend) te doen. Deze masteropleidingen duren vaak één of twee jaar.

Het Wetenschappelijk Onderwijs (WO, universiteiten)

Het onderwijs aan de universiteiten is wetenschappelijk van aard. Dat wil zeggen dat je wordt opgeleid om met behulp van bepaalde methoden en technieken zelfstandig onderzoek te doen. De studie is voor een belangrijk deel theoretisch en leidt niet op voor een bepaald beroep. De cursusduur bij het WO is 3 jaar voor de bachelorfase en een of twee jaar voor een eventuele masterfase. Voor een aantal medische, natuurwetenschappelijke, technische en agrarische universitaire studies geldt een afwijkende cursusduur.

Het Atheneumdiploma geeft in principe recht op inschrijving als student aan een universiteit. Ontbreken er één of twee noodzakelijke vakken in je profiel, dan moet je je kennis in deze vakken bijspijkeren. Dit kan o.a. door het afleggen van zgn. 'voortentamens' die vaak door de universiteit waaraan je gaat studeren zelf worden afgenomen. Het deelnemen aan een universitaire zomercursus (Boswell Beta Instituut, www.boswell-beta.nl) in een ontbrekend vak, gevolgd door een toets, is in sommige gevallen ook een mogelijkheid. Ook kun je deelcertificaten halen aan een dag-/avondschool voor volwassenen of een staatsexamen afleggen in de ontbrekende vakken. De decaan kan je hierover de nodige informatie geven.

Een opleiding in het wetenschappelijk onderwijs bestaat uit twee fasen: de bachelor- en de masterfase. Een bacheloropleiding aan een universiteit duurt drie jaar. De opleidingen variëren van brede opleidingen met meerdere wetenschappelijke richtingen tot opleidingen die gericht zijn op één vak.

Als de student zijn bachelordiploma heeft gehaald, dan krijgt hij een bewijs van toelating voor één of meer aansluitende masteropleidingen, nationaal of internationaal.

Uiteraard kun je met een Atheneum-diploma ook doorstromen naar het **MBO (middelbaar beroepsonderwijs)**. Dit kan al met een overgangsbewijs van 3 naar 4 atheneum. Het MBO is meer praktijk- of beroepsgericht en minder theoretisch dan het HBO en WO en hiermee dus een goed alternatief voor leerlingen die zich meer in het praktische herkennen.

Opleidingen met decentrale selectie/loting (numerus-fixus)

Voor een aantal studierichtingen geldt dat maar een beperkt aantal studenten kan worden toegelaten. Dit zijn de zgn. **numerus-fixus** studierichtingen. **Numerus-fixus** studierichtingen mogen al hun studenten zelf selecteren aan de hand van decentrale selectie of gewogen dan wel ongewogen loting.

Decentrale selectie/ toelating

De instellingen voor hoger onderwijs mogen zelf studenten selecteren op grond van eigen selectiecriteria. Overgangscijfers van A5 naar A6 kunnen hierbij een rol spelen. Certificaten en extra activiteiten die je buiten school hebt gedaan kunnen bij decentrale selectie ook een rol spelen.

Via deze link <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/hoger-onderwijs/vraag-en-antwoord/hoe-werkt-de-toelating-bij-een-opleiding-met-een-numerus-fixus> vind je het overzicht van opleidingen met een numerus fixus en hoe dit werkt. Elk jaar worden de opleidingen met een numerus fixus opnieuw vastgesteld.

Vrijstelling/onthefing voor de 2^e moderne vreemde taal op het Atheneum

Regeling voor de nieuwe Tweede Fase per 1 augustus 2007

Algemeen:

In uitzonderlijke gevallen, gebaseerd op artikel 26^e van het (per 1 augustus 2007 gewijzigde) Inrichtingsbesluit, kan het bevoegd gezag vrijstelling verlenen met betrekking tot het volgen van de tweede moderne vreemde taal (Duits of Frans) op het Atheneum. Hieronder is een en ander – school specifiek - nader uitgewerkt. Hieraan kunnen echter geen rechten worden ontleend. Beoordeling in deze vindt plaats in het vierde leerjaar.

Voor alle categorieën die in aanmerking kunnen komen voor een ontheffing als bedoeld in het vierde lid (= de leerling heeft een stoornis die specifiek betrekking heeft op taal of een zintuiglijke stoornis die effect heeft op taal), geldt nadrukkelijk dat het bevoegd gezag bepaalt of en aan wie deze ontheffing wordt gegeven; het is dus geen recht waarop de leerling aanspraak kan maken.

A) *De leerling heeft een stoornis die specifiek betrekking heeft op taal of een zintuiglijke stoornis die effect heeft op taal*

Het bevoegd gezag van de school verleent in uitzonderingsgevallen vrijstelling voor de 2^e moderne vreemde taal (Frans of Duits). Er dient dan sprake te zijn van een stoornis die specifiek betrekking heeft op taal of een zintuiglijke stoornis die effect heeft op taal. Voorwaarde is dat de leerling beschikt over een verklaring van een ter zake deskundige instantie, orthopedagoog, psycholoog en dergelijke (bijv. een dyslexieverklaring). Daarbij geldt dat de stoornis van een dermate ernstige aard is gebleken dat de leerling onevenredig veel aandacht moet besteden aan het vak en de resultaten desondanks ernstig tekort schieten. Een en ander te beoordelen en vast te stellen door een commissie, die bestaat uit de afdelingsleider, de mentor en de betrokken vakdocent. Door de commissie wordt advies ingewonnen bij de RT-docent van de afdeling. Indien aan de leerling ontheffing wordt verleend, wordt de taal vervangen door een extra vak ter keuze uit een van de profielen dan wel uit het vrije deel met een studielast van tenminste 440 uren.

B) *De leerling heeft een andere moedertaal dan de Nederlandse taal*

Het bevoegd gezag van de school verleent in uitzonderingsgevallen vrijstelling voor de 2^e moderne vreemde taal (Frans of Duits). Het betreft hier een leerling die een andere moedertaal heeft dan de Nederlandse taal. Hierbij geldt dat de leerling vier jaar of minder onderwijs in de Nederlandse taal heeft gevolgd en geen onderwijs heeft genoten in de Franse en Duitse taal. Het moet daarbij duidelijk zijn dat het probleem met de betreffende 2e moderne vreemde taal van een dermate ernstige aard is gebleken dat slagen, ondanks redelijke en volledige inzet, niet haalbaar lijkt. Een en ander te beoordelen en vast te stellen door een commissie, die bestaat uit de afdelingsleider, de mentor en de betrokken talendocent. Indien aan de leerling ontheffing wordt verleend wordt de taal vervangen door een extra vak ter keuze uit een van de profielen dan wel uit het vrije deel met een studielast van tenminste 440 uren.

C) *de leerling volgt onderwijs in het profiel natuur & techniek of het profiel natuur & gezondheid en het onderwijs in de taal verhindert naar verwachting een succesvolle*

afronding van de opleiding

Het bevoegd gezag van de school verleent in uitzonderingsgevallen vrijstelling voor de 2^e moderne vreemde taal (frans of duits). Het betreft hier uitsluitend leerlingen die het profiel natuur & techniek en/of natuur & gezondheid volgen en waarvan geldt dat het onderwijs in de taal naar verwachting een succesvolle afronding van de opleiding verhindert. Hierbij geldt dat het probleem met de betreffende taal van een dermate ernstige aard gebleken is dat de resultaten, ondanks redelijke en volledige inzet, ernstig tekort schieten en slagen niet haalbaar lijkt. Een en ander te beoordelen en vast te stellen door een commissie, die bestaat uit de afdelingsleider, de mentor en de betrokken talendocent. Indien aan de leerling ontheffing wordt verleend wordt de taal vervangen door een extra vak ter keuze uit een van de profielen dan wel uit het vrije deel met een studielast van tenminste 440 uren.